

Model de proiect de educație pentru sănătate în cancer mamar, aplicat în sectorul primar

*E. Bedicov, S. Galemba, M. Negrean

National College of Medicine and Pharmacy, Department of Surgery
28, N. Testemitanu Street, Chisinau, Republic of Moldova

*Corresponding author: +37379242894. E-mail: cancelarie@cnmf.md
Manuscript received March 05, 2012; revised April 30, 2012

Model of didactic project for breast health applied in primary care

A health education project about breast cancer was implemented by students of the National College of Medicine and Pharmacy, over two years in three schools and three centers of Family Doctors in different locations in Moldova. They used various forms and methods of work, discussion in groups, individual discussion, articles in local newspapers, workshops etc. Evaluation of the implementation project was done by project teams through questionnaires, and heuristic discussion shows that the objectives were achieved.

Key words: breast cancer, health education, the students of the college.

Модель дидактического проекта по здоровью молочной железы для применения в первичной сети

Проект здорового образа жизни в профилактике рака молочной железы был внедрен студентами Национального колледжа медицины и фармации в течение 2-х лет в 3-х лицеях и 3-х центрах семейной медицины в различных районах Республики Молдова. Были использованы различные формы и методы информирования населения: обсуждения в группах, индивидуальные беседы, обучающие тренинги, публикация статей в местных газетах, презентация санитарных бюллетеней и т.д. Результативность проекта была оценена ответственными за проект с помощью анкетирования, индивидуальных бесед, что подтвердило достижения поставленной цели.

Ключевые слова: рак молочной железы, санитарное просвещение, студенты колледжа.

Actualitatea temei

Misiunea Colegiului constă în asigurarea realizării politicii de Stat, privind formarea profesională a tinerei generații, pregătirea calitativă a cadrelor cu studii medicale medii de specialitate, conform standardelor mondiale, pentru asigurarea necesității economiei naționale în conformitate cu cerințele contemporane.

Pentru studierea temeinică a componentelor prevăzute de program, au fost propuse pentru utilizare diverse metode și tehnici de studiu independent, una dintre ele fiind metoda Proiectului de educație pentru sănătate datorită capacității acestuia de a antrena diverse domenii medicale, de a dezvălui competențe acționale, care ar favoriza dezvoltarea spiritului practic studentului, aplicat în viața reală.

La inițiativa studenților, fiind ghidați de profesor, a fost elaborat și implementat în sectorul primar Proiectul de educație pentru sănătate în cancer mamar.

Cancerul mamar este o tumoare malignă a sânului care ocupă primul loc în cadrul neoplaziilor feminine și este considerată a doua cauză de deces prin cancer la femei după cancerul pulmonar. Incidența acestei afecțiuni este în continuă creștere. În țările UE, riscul de apariție a cancerului mamar este de 6-10 ori mai mare decât în țările din Asia. Conform datelor statistice, în țările CSI, anual se înregistrează peste 50 de mii cazuri de cancer mamar. Potrivit specialiștilor Institutului Oncologic din Republica Moldova rata morbidității prin cancer mamar a crescut de la 38,15% până la 47,60% (raportată la populația feminină), iar rata depistării în stadiul IV constituie 16,1%.

Material și metode

Proiectul de educație pentru sănătate în cancer mamar a fost implementat de către studenții Colegiului Național de Medicină și

Farmacie (CNMF), elaborat pe parcursul a 2 ani de studii în 3 licee și 3 Centre ale Medicilor de Familie (CMF) din localități diferite din RM. Au fost utilizate forme și metode variate de activitate: documentarea științifică, discuții în grupuri, discuții individuale, ateliere de instruire, articole publicate în ziarle locale, lansarea informației pe pagină web; prezentarea buletinului medical informativ etc. Evaluarea aplicării proiectului, efectuată de către echipele de proiect prin chestionare, discuții euristice, denotă faptul că obiectivele au fost atinse.

Model Proiect de educație pentru sănătate Colegiul Național de Medicină și Farmacie Catedra Discipline chirurgicale

Subiectul

Motto
Scopul proiectului
Obiectivele proiectului
Argumentarea proiectului
Grupurile țintă
Durata
Calendarul activităților
Activități și metode de lucru
Resurse informaționale
Conținutul științific al proiectului
Bibliografie
Evaluare

Cercetând mai multe tipuri de proiecte în procesul de pre-dare-învățare-evaluare, ne-am propus să elaborăm o structură a proiectului de educație pentru sănătate aplicabilă pentru studenții din CNMF. Structura proiectului prezentată mai jos este cunoscută de studenți din timp, având posibilitatea să se documenteze anticipat cu material informativ.

Sănătatea este o comoară, pe care puțini știu să o prețuiască, deși aproape toți se nasc cu ea.

Scopul proiectului: informarea populației despre cancerul mamar, cu scopul de a reduce incidența cazurilor de îmbolnăvire prin evitarea factorilor de risc și prin aplicarea metodelor de diagnosticare precoce.

Obiectivele proiectului

1. Informarea populației privitor la cancerul mamar și profilaxia lui.
2. Instruirea populației în vederea respectării modului sănătos de viață prin evitarea factorilor de risc.
3. Dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a metodelor de depistare precoce a cancerului mamar.
4. Organizarea atelierelor de instruire pentru formarea abilităților de autoexaminare a sânilor conform calendarului.
5. Elaborarea și distribuirea materialelor informative "Ce trebuie să știți despre prevenirea cancerului mamar".

Argumentarea proiectului

Dreptul la sănătate este unul din drepturile fundamentale ale omului. Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), sănătatea individului este definită drept "o stare de bine fizică, mentală și socială, și nu doar absența bolii sau a infirmității". Cancerul mamar este o tumoare malignă a sânilui, care ocupă primul loc în cadrul neoplaziilor feminine și este considerată a doua cauză de deces prin cancer la femei după cancerul pulmonar. Incidența acestei afecțiuni este în continuă creștere. Cancerul de sân nu ține cont de vârstă. Poate apărea în adolescență sau maturitate. Vindecarea lui depinde, însă, de momentul în care a fost depistat. Ca orice boală gravă, și cancerul de sân îi afectează nu numai pe cei ce o poartă, dar și pe cei din jur (familie, prieteni, colegi etc.). Spaima de diagnostic, lipsa educației sanitare, dar și ignoranța unor programe de prevenire și screening (depistarea cancerului în rândurile populației fără risc), fac ca în țara noastră diagnosticul bolii să se realizeze în stadii avansate, când tratamentul rămâne numai paliativ și extrem de costisitor, iar suferința pacientei fiind imensă. Este foarte important ca populația să fie familiarizată cu factorii de risc, cu manifestările clinice, cu metodele de diagnostic precoce, cu calendarul și tehnica autoexaminării sânilor.

Durata proiectului: doi ani (2009-2011).

Activități și metode de lucru

Activități:

1. Discuții în grupuri.
2. Discuții individuale.
3. Ateliere de instruire.
4. Articole publicate în ziarele locale.
5. Lansarea informației pe pagina web.
6. Prezentarea buletinului medical informativ.

Metode de lucru:

1. Discuții libere.
2. Demonstrarea imaginilor DVD.
3. Demonstrarea filmului didactic „Autoexaminarea sânilor”.
4. Simularea – autopalparea sânilor pe mulaje „glanda mamară”.

5. Demonstrarea planșelor colorate.
6. Demonstrarea și repartizarea pliantelor informative.
7. Prezentarea buletinului medical informativ.

Resurse informaționale:

Televizor, DVD, CD-rom; pliante informative; planșe colorate; buletin medical informativ; mulaje „glanda mamară” (20 de mulaje confecționate de studenți); film didactic „Autoexaminarea sânilor”, chestionare.

Grupurile țintă:

- Elevii claselor liceale ale liceului „George Meniuc” din or. Chișinău.
- Contingentul feminin al s. Sălcuța, r-nul Căușeni.
- Contingentul feminin al CMF nr. 9 din or. Chișinău.
- Elevii claselor liceale ale liceului „Ion Incuț”, s. Vorniceni, r-nul Strășeni.
- Contingentul feminin al satului Fârlădeni, r-nul Căușeni.
- Elevii claselor gimnaziale din s. Verejeni, r-nul Telenești.

Calendarul activităților: Pe parcursul a 2 ani.

1. În cadrul liceului "George Meniuc": 5.10.2009; 19.10.2009, orele 12⁰⁰-14⁰⁰.
2. În cadrul CMF nr. 9: 6.10.2009; 20.10.2009; 3.11.2009, orele 14⁰⁰-15⁰⁰.
3. În CMF s. Sălcuța, r-nul Căușeni: 5.11.2009; 17.11.2009, orele 9⁰⁰-12⁰⁰.
4. În cadrul liceului "Ion Incuț": 4.04.2010; 19.10.2010, orele 12⁰⁰-14⁰⁰.
5. În cadrul gimnaziului din s. Verejeni, r-nul Telenești: 14.11.2010; 19.02.2011, orele 12⁰⁰-14⁰⁰.
6. În CMF s. Fârlădeni, r-nul Căușeni: 12.05.2011, 15.09.2011, orele 9⁰⁰-12⁰⁰.

Conținutul științific al proiectului

1. Conținutul științific este adaptat la limbajul grupurilor țintă.
2. Cancerul mamar, definiție, factorii de risc în cancer mamar.
3. Clasificarea manifestărilor clinice în cancer mamar.
4. Metode precoce de diagnostic în cancer mamar.
5. Metode de tratament și îngrijire.
6. Calendarul și tehnica autoexaminării sânilor.

Evaluarea aplicării proiectului, efectuată de către echipa de proiect

Proiectul a derulat conform calendarului. Au fost utilizate toate formele și metodele de activitate programate: discuții în grupuri; discuții individuale; ateliere de instruire; articole publicate în ziarele locale; prezentarea buletinului medical informativ; lansarea informației pe pagina web.

Cu scopul informării și evaluării implementării proiectului am realizat interviuri în timpul distribuirii materialelor informative, în care s-a observat interesul ce le domină pe fiecare dintre persoanele intervievate, privind patologia în cauză, măsurile de prevenție a cancerului mamar. La finele activităților am realizat chestionarea cu ajutorul anchetelor propuse, în care s-a menționat că proiectul s-a bucurat de succes în fața publicului participant. Analiza lor conchide: participanții în proiect au constatat, că informația a fost prezentată într-un limbaj simplu, accesibil, materialele informative au fost de calitate, cu aspect estetic plăcut și foarte utile pentru înțelegerea adecvată a conținutului prezentat. Informația, pe care au sesizat-o, a fost în mare măsură nouă, foarte necesară, ceea ce neapărat va duce la schimbarea stilului de viață, axat pe un mod sănătos de viață. Cunoștințele și competențele, pe care le-au acumulat, le vor transmite rudelor, persoanelor apropiate,

prietenilor, colegilor care nu au fost antrenați în proiect. În cadrul prezentărilor au adresat multe întrebări la care ne-am străduit să răspundem clar și accesibil. Am fost plăcut surprinși atunci, când se implicau activ în cadrul discuțiilor, demonstrațiilor, activităților de antrenare și exersare. Analizând aceste date, putem constata că obiectivele preconizate au fost atinse.

Activând în cadrul proiectului am realizat, că orice muncă este goală fără dragoste. Să muncești cu dragoste înseamnă să pui în toate lucrurile pe care le faci o fărâcă din sufletul tău. Noi, echipa de proiect am avut o deosebită plăcere să activăm în acest proiect, deoarece am văzut rodul muncii, am înțeles cât de important este să te dedici acestei profesii, să fii promotorul facerii de bine, să ai sănătatea oamenilor în grija ta, care așteaptă de la tine ajutorul necesar, toleranță, înțelegere, susținere. Viața dacă o trăiești este lungă! Ea poate fi înțeleasă numai privind înapoi, dar trebuie trăită privind înainte!

Bibliografie

1. Dordea M. Proiectul unui curriculum universitar intitulat „Autodidaxie”. Anuarul Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”. Sibiu, 2002.
2. Gherguț A, Ceobanu C. Elaborarea și managementul proiectelor în serviciile educaționale. Iași: Polirom, 2009.
3. Dandara O, Chicu V, Goraș V, ș. a. Educația centrată pe elev. Ghid metodologic. Chișinău: URS I. Creangă, 2006.
4. Opran C, Stan S, Abaza B, ș. a. Managementul proiectelor. București, 2002.
5. Radu C. Aspecte ale implementării metodei proiectului în activitate.
6. http://www.sfatulmedicului.ro/Cancerul-mamar/cancerul-mamar_777
7. <http://www.romaniacancerleague.org/dstanculeanu/Totul%20despre%20CANCERUL%20MAMAR%20de%20Dr.%20Dana%20LuciaStanculeanu.ht>
8. http://www.mymed.ro/lexiconcologie_cancerulmamar.html
9. http://www.provobis.ro/downloads/Buletin_informativ_RNCVR_3_2009.
10. <http://infoblogro.blogspot.com/2005/04/proiectul-metod-de-evaluare.html>

Depistarea tardivă a infecției HIV/SIDA în Republica Moldova

*I. Bistrițchi, T. Holban, A. Nagiț

Department of Infectious Diseases, Parasitology and Tropical Medicine
Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy
Clinical Hospital of Infectious Diseases “Toma Ciorba”
163, Stefan cel Mare Street, Chisinau, Republic of Moldova

*Corresponding author: +37322205347. E-mail: ina.bistritch@yahoo.com
Manuscript received March 02 2012; revised April 30, 2012

Late diagnoses of HIV/AIDS infection in the Republic of Moldova

Key words: HIV/AIDS infection, antiretroviral therapy, late diagnoses.

Поздняя диагностика ВИЧ/СПИД инфекции в Республике Молдова

Ключевые слова: ВИЧ/СПИД инфекция, противовирусная терапия, поздняя диагностика.

Introducere

Infecția HIV/SIDA reprezintă o problemă prioritară pentru sănătatea publică atât la nivel mondial, cât și în Republica Moldova. Impactul negativ al prezentării și depistării tardive sunt importante, prin creșterea morbidității și mortalității, atât pentru sistemul de sănătate, necesitând resurse suplimentare, cât și pentru comunitate, în vederea transmiterii infecției HIV.

Conform datelor UNAIDS, la nivel global, peste 35,7 milioane de persoane trăiesc cu HIV, dintre care 5 milioane sunt copii.

În Republica Moldova, de la debutul epidemiei HIV/SIDA (anul 1987) până în anul 2011 au fost înregistrate 7 125 de persoane infectate cu virusul HIV. În 2011 au fost depistate 721 de cazuri noi de infecție HIV (13,87 la 100 000 populație), în 2010 – 704 cazuri. De la debutul epidemiei, maladia SIDA a fost diagnosticată la 1 597 de persoane (25,43% din numărul persoanelor infectate cu HIV). În 2011 SIDA au făcut 420 de persoane (în 2010 – 290). Cele mai frecvente indiciatori ale maladii SIDA în Republica Moldova sunt infecția pulmonară cu *Mycobacterium tuberculosis* – 49,19%, candidoza esofagiană – 20,0% și sindromul de istovire HIV (Wasting sindrom) – 6,66%.

În contextul raportului risc-beneficiu și disponibilității regimurilor medicamentoase, Ghidurile internaționale și naționale pentru managementul cazului HIV sunt orientate în favoarea beneficiului și, astfel, se axează pe inițierea cât mai precoce a tratamentului antiretroviral (TARV).

Ghidurile curente ale Societății Clinice Europene SIDA recomandă, ca orice pacient cu numărul T-limfocitelor CD4 < 350 celule/μl, să primească TARV, chiar dacă el este asimptomatic, iar cei cu numărul T-limfocitelor CD4 < 200 celule/μl sunt cu infecție HIV avansată și trebuie să beneficieze imediat de TARV. În plus, pacienții cu numărul T-limfocitelor CD4 între 350 – 500 celule/μl și ARN-HIV >100 000 de copii/ml trebuie să primească TARV.

În Republica Moldova este asigurat accesul universal la TARV al persoanelor cu infecția HIV/SIDA, care a început să fie aplicat din anul 2003. În prezent, în TARV sânt incluse 1 606 persoane cu infecție HIV/SIDA, dintre care 771 persoane au inițiat TARV în anul 2011. Astfel, tendințele curente ale infecției HIV/SIDA în Republica Moldova sunt: numărul crescut al cazurilor de infecție în rândul populației adulte prin transmitere heterosexuale, dar cu extindere rapidă a numărului beneficiarilor de TARV.